

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת ערבית ואסלאם

כ"ה/סיון/תשע"ג
03/06/2013

לכבוד,
מנהלי בית הספר
רכזי מקצוע
מורים לערבית ולעולם הערבים והאסלאם

חוזר המפמ"ר לערבית ולעולם הערבים והאסלאם – תשע"ג 2

תוכן עניינים:

*ברכות ועדכונים

1. הלימה - התאמת תכנית הלימודים לשעות הלימוד בחט"ע עמ' 2
2. גיוון דרכי הוראה עמ' 2-4
3. השתלמויות וכנסים תשע"ד עמ' 4
4. עולם הערבים והאסלאם עמ' 4-5
5. תקציב לעידוד הוראת ערבית ועולם הערבים והאסלאם עמ' 5
6. תקשורת עם ציבור המורים עמ' 5

ברכות לכל ציבור המנהלים, המורים והתלמידים. אני מקווה ששנת הלימודים תשע"ג התנהלה כשורה. אנו נמצאים בסוף שנת הלימודים, ובהזדמנות זו ברצוני לאחל למנהלים ולמורי הערבית ועולם הערבים והאסלאם חופשה נעימה, תנוחו עם בני משפחותיכם ותשובו עם כוחות מחודשים.

אשמח להיות עמכם בקשר בכל עת, באמצעות כתובת הדואר האלקטרוני:

sigsh5@education.gov.il

בנוסף, אשמח לעדכן אתכם בנתוני מספר התלמידים שנבחנו בבחינות הבגרות בערבית ובאסלאם בקיץ תשע"ג.

בערבית:

❖ שאלון 019102, 1 יח"ל – נבחנו 3942 תלמידים.

❖ שאלון 019204, 2 יח"ל השלמה ל-3 – נבחנו 2595 תלמידים.

❖ שאלון 019205, 2 יח"ל השלמה ל-5 יח"ל – נבחנו 2276 תלמידים.

בעולם הערבים והאסלאם:

❖ שאלון 019104, 1 יח"ל – נבחנו: 674 תלמידים

❖ שאלון 019105, יחידה שניה – נבחנו: 547 תלמידים

1. הלימה - התאמת תכנית הלימודים לשעות הלימוד בחט"ע

ממועד קיץ תשע"ד לא יהיה עוד מיקוד. תכנית ההוראה (בהתאמה ל-30 שבועות שנתיים) תתפרסם עוד לפני תחילת שנת הלימודים. תכנית ההוראה הותאמה לסך השעות הקיים בכל שכבת גיל, ובה צוינו מהם חלקי החובה ומהם החלקים שיהיו להעשרה. כך מורים יוכלו להתארגן כראוי ולהיערך מבחינת תוצרי למידה ומערכי שיעור לפני תחילת שנת הלימודים.

2. גיוון דרכי הוראה

המזכירות הפדגוגית מובילה שינוי משמעותי שיתבטא בהוראה- למידה -הערכה, וזאת באמצעות **ארבעה עקרונות פדגוגיים**: עקרונות שיכולים לסייע לשנות את חווית הלמידה וההוראה ולהופכה למשמעותית יותר:

א. **אכפתיות, כבוד והערכה**: כלל השותפים במערכת החינוך (מורים, הורים, תלמידים, מנהלות, אנשי מחוז ואנשי מטה) אמורים לחוש מצד אחרים תחושה של אכפתיות והערכה כלפיהם, כמו גם להעניק לאחרים תחושה כזו.

ב. **זמן, מרחב ושקט להקשבה ולהתבוננות פנימית**: בעידן של עודף גירויים חיצוניים, ומהירויות -על של שינוי הידע והמסגרות וגם התמכרות לגירויים אלו נודעת חשיבות מיוחדת לייחוד זמן של האדם להקשבה פנימית "לשמע את עצמך חושב" ולבירור מעמיק ונינוח של השאלות הגדולות של החיים.

ג. **חוויה של אוטונומיה, שותפות וסינרגיה**: יש לאפשר לכל שותף במערכת החינוך לחוש שיש לו מרחב אוטונומי לקבל החלטות ולבחור מה לעשות וזאת כמשקל נגד לתחושת הלחץ וחוסר הזמן. כל זאת במינן ובאיזון, מבלי לפגוע בסדר התקין הנדרש ללמידה.

ד. **האדם כשלם**: חשוב לקדם ולאפשר דרכי למידה מגוונות לדעת את עצמנו ואת העולם, ולייחד לצד הידע העיוני מקום לערוצי הוראה נוספים: אמנות, הערוץ הגופני על גווניו, מפגש עם הטבע ועוד.

להלן מספר **אופנים מרכזיים** שניתן באמצעותם ליישם עקרונות אלה ואחרים ולקדם את השינוי במערכת החינוך לכיוון של למידה עמוקה ומשמעותית:

- **שעה פרטנית:** זהו כלי מרכזי ביישום, בספקו מסגרת של שקט למורה ולתלמיד שאליה ניתן לצקת תוכן פדגוגי איכותי. בשעה כזו ניתן לקדם התייחסות אישית ואכפתיות כלפי התלמידים, לשלב למידה דיגיטאלית, להעמיק את ההיכרות עם התלמידים ולהתאים אופני הוראה לפי הצרכים.
  - **למידת עמיתים:** בלמידת עמיתים כל חבר בקבוצה הוא לומד, חוקר, משתתף ומלמד גם יחד ומכאן שהוא מצויד בכבוד ובאכפתיות כלפי זולתו בקבוצה.
  - **פדגוגיה דיגיטאלית:** מכניסה את מרחב הסייבר לתוך חווית הלמידה, שהופכת רלבנטית ומהנה יותר. פדגוגיה דיגיטאלית מאפשרת עניין, עבודה אוטונומית, גישה ללמידה במרחבים מגוונים, יצירתיות, שיפור הקשב ולימוד מותאם לכל תלמיד בהתאם לעניין שלו ולרמתו. היא מאפשרת לפנות זמן בכיתה ללמידה מעמיקה, לדיונים ולמרחב הקשבה אחר.
- נושא הפדגוגיה הדיגיטלית הינו תחום משמעותי ההולך ומתרחב בהובלת המזכירות הפדגוגית בכל תחומי הדעת. בשל החשיבות הרבה שכל צוות ההדרכה והפיקוח מייחס לנושא זה, נבנתה מערכת הדרכה מקיפה לתקשוב בכל רמות הגיל.
- נושא זה החל לקבל תנופה ודגש מיוחד בהוראת הערבית בשיתוף מורי הערבית והאסלאם בהתנהלות היום יומית , בהשתלמויות ובתוצרים .**
- כמו כן, נושא זה יועצם בשנת הלימודים הבאה ויכלול: תקשוב בחטיבה העליונה, תקשוב בחטיבות הביניים, מבחנים מתוקשבים והשתלמויות מקוונות .
- **שילוב אמנות** בתחומי הדעת: לאמנות מקום מרכזי ככלי לביטוי ולהבעת האופנים השונים שבהם אדם חווה את העולם, אלו כוללים למשל עבודה יצירתית כביטוי וקידום תובנות בתחומי הדעת, שילוב תיאטרון כדי להמחיש דילמות ועוד. בנוסף האמנות מספקת אפשרות לעיצוב סביבת למידה אסתטית, שיש לה חשיבות רבה בקידום כושר הלמידה. סביבת הלמידה חשובה, ולכן אנו ממליצים על קישוט קירות הכיתה וסביבת הלמידה בתוצרי תלמידים ומורים, ועל יצירת כיתת מגמה או כיתות ערבית .
  - **הבלטה של ערכים** בערבית ובאסלאם: בכל אחד מתחומי הדעת נוכחים ערכים רבים. באמצעות חילוץ והבלטה שלהם, אפשר להגיע לדיון עמוק שגבולותיו רחבים הרבה יותר מאלה של הידע העיוני של תחום הדעת.
  - **השיח בכיתה:** על פי תכנית הלימודים החדשה, החל מתשס"ט מושם דגש על השיח בכיתה בערבית. המטרה היא שבכל תחילת שיעור תתנהל שיחה בערבית בין המורה לתלמידים למשך כמה דקות. ניתן לנהל את השיחה בערבית תקשורתית או ספרותית.
- אנו נשים דגש על שילוב השיח הבין אישי בהוראה בכיתות בכל שכבות הגיל.
- **קטעי עיתונות לבגרות:** שני קטעי העיתונות לבגרות לשנת הלימודים תשע"ד הם:

اللغة العربية

يهود سوريا

המאמרים מפורסמים באתר המפמ"ר. לבקשתכם הם פורסמו השנה מוקדם מהרגיל. המאמרים אקטואליים ומעניינים, שייכים לעולמו של התלמיד ועוסקים בתחומי התעניינותו. בנוסף למאמרים אלה, המורה נדרשת ללמד נושאי אקטואליה על פי שיקול דעתו/ה. אנו נפרסם בחופשת הקיץ, לפני תחילת שנת הלימודים תשע"ד, קובץ קטעי אקטואליה מתוך שנים עברו. קובץ זה מכיל מאמרי אקטואליה בצירוף תרגילים שונים בתחום התחביר, הפועל ושאלות הבנה ותוכן.

קובץ המאמרים יהווה מאגר שממנו יילקחו המאמרים בשנים הבאות.

3. השתלמויות וכנסים תשע"ד

ההשתלמויות בתשע"ד תתקיימנה במרכזי הפסג"ה בכל מחוז.

כמו כן במהלך תשע"ד יתקיימו שתי השתלמויות מקוונות בהיקף של 30 שעות כל אחת, (על פי המתווה של עוז לתמורה ואופק חדש), במתכונת מפגשים מקוונים שיתקיימו אחת ל-3 שבועות. ההשתלמויות יתקיימו בהובלת המזכירות הפדגוגית והגוף המבצע הוא מט"ח.

שתי ההשתלמויות המקוונות הן: השתלמות מקוונת ערבית לחט"ב-חט"ע והשתלמות מקוונת למורי אסלאם – היחידה השנייה.

הכנס הארצי השנתי ה-26: הכנס הארצי השנתי למורי הערבית והאסלאם ייערך בחופשת החנוכה, 1 בדצמבר 2013, **באולם בר שירה באוניברסיטת תל אביב**. הזמנה תישלח בדואר אלקטרוני. בכנס יוענקו תעודות הוקרה לתלמידים מצטיינים על הישגיהם ויחסם למקצוע. בנוסף יוענקו תעודות הערכה למורים פורשים, על מפעל חיים בתחום הערבית ועולם הערבים והאסלאם.

4. עולם הערבים והאסלאם

השנה הסתיים פרק הכפילות בדגמי הלימוד: בכל הכיתות, בכל בתי הספר, חייבים המורים והמורות ללמד אך ורק על פי דגם הלימודים החדש.

במקביל, ולאחר כחמש עשרה שנות עבודה על פי תכנית הלימודים הקיימת, החלה עבודתה של ועדה חדשה לשינוי תכנית הלימודים. הכוונה היא לבצע שינוי מהותי ומורכב.

פרקי התוכניות יועלו באתר המפמ"ר והמורים יוכלו להעיר הערות ולהיות שותפים בחשיבה, בתכנון ובביצוע של תוכנית הלימודים המעודכנת.

5. תקציב לעידוד הוראת ערבית ועולם הערבים והאסלאם

שעות עידוד הוקצו לכ-200 בתי"ס על-יסודיים המכניסים תלמידים לבחינות הבגרות, ואשר פנו במועד וענו על התבחינים שפורסמו באתר או"ח של משרד החינוך. להזכירכם, לכיתות ז'-ט' יש הקצאה של שעה "צבועה" שלישית לכל אחת מהכיתות.

6. תקשורת עם ציבור המורים

א. לרשותכם עומד אתר המפמ"ר לערבית, המתעדכן באופן תדיר ואתם מוזמנים להיעזר בו. כתובתו:

http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/arabsafa/machadash/ma_chadash.htm

כמו בשנה שעברה, האתר יתופעל על ידי רות בן אבי, מדריכה ארצית לתקשוב בחט"ע ואחראית אתר מפמ"ר. באתר יופיעו הודעות מטעם המפמ"ר והמדריכים המחוזיים וכן פרסומים הנוגעים לתחומים השונים בהם עוסקים מורי הערבית כגון: בחינות הבגרות, מאמרי המפמ"ר, הצעות למבחני מתכונת; דידקטיקה – שיטות הוראה ודרכי הקניית ידע, מערכי שיעור והצעות למבחנים שוטפים. הנכם מתבקשים להיכנס לאתר ולעקוב אחר ההודעות הנוגעות לאופן הוראת הערבית במהלך השנה.

ב. קבוצת הפייסבוק – "מפגש המורים לערבית", קהילת מורים ברשת.

קהילת המורים ברשת, באתר הפייסבוק של המורים לערבית היא קבוצה סגורה שחבריה מאושרים על ידי מדריכת התקשוב רות בן אבי.

הקבוצה מונה מעל 300 מורים אשר מתייעצים, משתפים וחולקים ביניהם חומרי לימוד, מצגות, מערכי שיעור וכד'.

ביוזמת המזכירות הפדגוגית, יצא חוזר מנכ"ל 1-6.1 תשע"ג (חוזר מנכ"ל תשע"ג/8, כ"ג בניסן התשע"ג, 03 באפריל 2013) שמתיר שימוש ברשתות חברתיות על פי כללים והנחיות המפורטים בו.

אני רואה חשיבות בבניית קהילת מורים מתוקשבת שבה ניתן לפנות ולהתייעץ במגוון נושאים הקשורים לתחום הדעת.

אני מזמינה את ציבור המורים לשלוח לרות בן אבי חומרי למידה, מערכי שיעור, מבחנים וכו'. חומרי הלימוד יפורסמו באתר המפמ"ר בשם המורה ששלח.

בהזדמנות זו ברצוני להזמין אתכם להצטרף לקבוצת המורים שנפתחה בפייסבוק: "מפגש המורים לערבית". בקבוצה זו ניתן לחלוק עם האנשים את חומרי הלמידה, מצגות, מערכים ואף לנהל קהילת מורים מתוקשבת. הקישור לקבוצת הפייסבוק הוא:

[/http://www.facebook.com/groups/457884247563146](http://www.facebook.com/groups/457884247563146)

תודה על שיתוף הפעולה!

בברכת קיץ נעים,

סיגלית שושן

מפמ"ר ערבית ועולם הערבים והאסלאם

העתקים:

- פרופ' עפרה מייזלס, יו"ר המזכירות הפדגוגית
- גב' דליה פניג, ס. יו"ר המזכירות הפדגוגית ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי
- גב' צילה מירון-אילן, מ"מ מנהל אגף שפות
- ד"ר משה דקלו, מנהל אגף הבחינות
- המדריכים המחוזיים לערבית